

DIALOG DE DUMINICĂ

Foaie parohială lunară a bisericii ortodoxe
Pogorârea Sfântului Duh - Sfântul Nicolae
Militari - București

Anul IV, Nr. 57 / Ianuarie 2018

Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur.

Pricina acestui praznic a fost următoarea: în zilele împăratului Alexie Comnen care a luat sceptrul împărăției în anul 1081, după împăratul Botaniat, s-a iscat neînțelegere între oamenii cei mai de cinste și mai îmbunătățiți.

Unii cinsteau mai mult pe Vasile cel Mare, zicând că este înalt la cuvânt, ca unul care a cercetat prin cuvânt firea celor ce sunt, că la fapte se aseamănă aproape cu îngerii, că nu era lesne iertător, că era fire hotărâtă și nu era

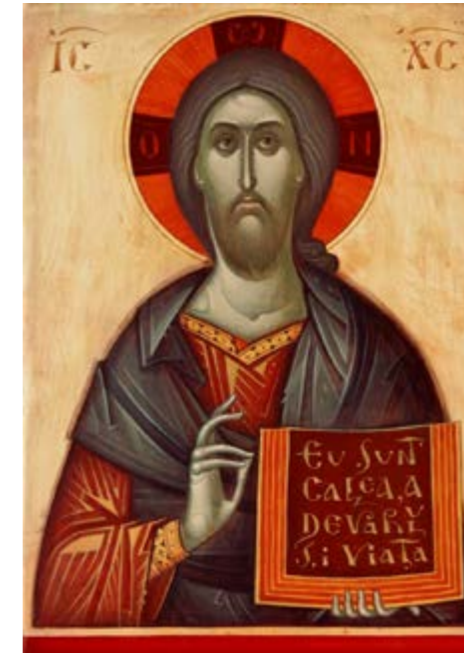
stăpânit de nici un lucru pământesc. În schimb, pogorau pe dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, zicând că ar fi fost oarecum potrivnic lui Vasile, pentru că ierta prea lesne și îndemna la pocăință. Iar alții înălțau pe acest dumnezeiesc Ioan Gură de Aur, zicând că este mai omenească învățătura lui și că îndreaptă pe toți, și-i înduplecă spre pocăință prin dulceața graiului său. Ei ziceau că Ioan Gură de Aur stă mai presus decât marele Vasile și Grigorie prin mulțimea cuvântărilor sale, cele dulci ca mierea, prin puterea și adâncimea cu-

getării. Alții înclinau spre dumnezeiescul Grigorie, că adică el ar fi întrecut pe toți, și pe cei vechi, vestiți în învățătura elinească, și pe ai noștri, prin înălțimea, frumusețea și cuviința cuvântărilor și scrierilor lui. De aceea ziceau că Grigorie biruie pe toți și stă mai presus decât Vasile și Ioan. Deci, se ajunsese acolo că lumea se împărțise: unii se numeau ioanieni, alții vasilieni și alții grigorieni, și pricire în cuvinte era pe numele acestor sfinți. Mai târziu, după câțiva ani, sfinții aceștia se arătară, unul câte unul, după ace-

Diferența dogmatică și liturgică între Liturgia ortodoxă, catolică, protestantă și neoprotestantă

prin Duhul Sfânt și-a format Domnul Sie-și și în sine trup din Sfânta Născătoare de Dumnezeu. Mai mult nu știm. Știm numai că Cuvântul lui Dumnezeu este adevărat și efectiv și atotputernic; cât despre mod, el este nepătruns. Mai putem spune că, precum în natura fizică pâinea se transformă prin mâncare, iar vinul și apa, prin băutură, în trupul și sângele celui ce mănâncă și bea și nu-i devine un al doilea trup pe lângă cel ce-l avea înainte, tot astfel, pâinea punerii înainte și vinul și apă se prefac, prin chemarea și coborârea Duhului Sfânt, în chip mai presus de fire; în Trupul și Sângele lui Hristos și nu mai sunt două trupuri, ci unul și acelaș.

Nu trebuie să se uite Cuvântul ipostatic, care a dat ființă prin puterea lui, la început trupului omenesc cu temelie în rațiunea divină, iar la nașterea din Fecioară, trupului ipostasului Său. El a pus trupul omenesc în general și trupul Său, în legătură cu pâinea, ca reprezentanță a hranei cosmice. Hristos duce prin voința Sa această legătură a trupului Său cu pâinea la un grad suprem de intimitate. Trupul de lumină al Domnului, deci nevăzut de ochii noștri de acum, de aceea, dar păstrând toată legătura Lui cu pâinea, unește fundamentul ontologic al pâinii cât se poate de strâns cu trupul Său, sau rațiunile lor complementare, dar lasă totuși chipul nevăzut al pâinii la funcția de mediu prin care ni se comunică, că nu cumva nevăzând trupul Lui luminos cu ochii noștri de acum, Domnul să trebuiască să ne convingă că mâncăm trupul Lui, aratându-ni-L în starea lui materială văzută.

Astfel, noi primind pâinea, primim Trupul lui Hristos cu mădularele lui. E ceea ce spune Sfântul Simion Noul Teolog: "Noi ne facem mădularele lui Hristos, și Hristos se face mădularele noastre. Hristos se face mâna mea, Hristos, piciorul ticălosului de mine. Mâna lui Hristos, piciorul lui Hristos eu sunt păcătosul! Mișc mâna mea și mâna mea este Hristos întreg. Mișc piciorul meu și iată că strălucește ca El". Cum a fost schimbat la față trupul lui

cu pâine, dar numai pentru cei ce cred cu adevărat, ceilalți mâncând numai pâinea. Calvin a văzut în pâine și vin numai o putere a Trupului și Sângelui Domnului, nu Trupul și Sângele Domnului, iar neoprotestanșii văd în mâncarea pâinii și a vinului numai un prilej de amintire a Cinei celei de Taină. Dacă luteranii, calvinii și neoprotestanșii despart pâinea și vinul de Trupul și Sângele lui Hristos, catolici despart numai accidentii de prezența Lui. De aceea, la luterani, credincioșii se inpartasesc de Trupul și Sângele Domnului odată cu mâncarea pâinii, iar cei necredincioși nu. La calvini chiar cei credincioși se inpartasesc numai de puterea lui Hristos, iar la neoprotestanșii, nici de aceasta.

La catolici, accidentii pâinii și vinului nu fac parte din trupul lui Hristos, dar primirea lor oferă prilejul împărțirii de Trupul lui Hristos de dincolo de ele. La ortodocși cei nevrednici se împartășesc de Trupul lui Hristos, chiar primind ceea ce numesc catolicii accidentii pâinii și vinului (I Cor.11,27). Biserica Ortodoxă nu desparte nimic din pâine și vin de Trupul lui Hristos. Învățătura ortodoxă este rezumată de Sfântul Ioan Damaschin astfel: "pâinea și vinul se prefac în Trupul și Sângele Domnului. Iar de întrebă de modul cum se face aceasta, mulțumește-te să auzi că prin Duhul Sfânt, așa tot cum

Diferența între Liturgia ortodoxă și cea catolică este că în Liturgia ortodoxă Domnul se face prezent cu Trupul și Sângele Său prin chemarea Sfântului Duh, pe când în cea catolică prin cuvintele: "Luați, mâncați... Beți dintru acesta toți...". În liturgia catolică nu se afirmă decât o legătură prin amintire, nu prin Duhul Sfânt, între ceea ce s-a făcut la cina cea de taină și ceea ce se face acum. Nu se afirmă lucrarea prezentă a Duhului Sfânt. Pe când în Ortodoxie, credința în lucrarea prezentă a Duhului Sfânt, care prelungește prezența și lucrarea lui Hristos este foarte puternică. Este puternică credința în Duhul Sfânt că Persoana distinctă, și în lucrarea Lui mereu prezentă în orice timp. Se ține seama de faptul că Hristos și-a început și-și continuă lucrarea în oameni, după înălțare prin Duhul Sfânt. Nu există tendința de a confunda pe Duhul Sfânt ca Persoana prin care se prelungesc actele mântuitoare ale lui Hristos cu Hristos însuși care S-a înălțat de la noi. În al doilea rând, catolicismul, deși păstrează credința în împărțirea cu Trupul și Sângele Domnului, a ținut să explice cu ajutorul distincției filosofiei aristotelice între substanța pâinii și accidentii ei misterul euharistic, afirmând că substanța pâinii și vinul sunt transformate în Trupul și Sângele Domnului, dar accidentii rămân (transsubstanțiere). Ortodoxia menține recunoașterea misterului inexplicabil al prefacerii pâinii și vinului în trupul și sângele Domnului, fără asemenea precizări.

În al treilea rând, catolicismul împărțește pe credincioși numai sub chipul azimei, lăsând numai preoților împărțirea și sub chipul vinului, ceea ce dă impresia unui drept privilegiat al preotului. Dar, în timpul din urmă catolicii încep să se apropie în toate aceste trei puncte din urmă de gândirea și practica ortodoxă.

Învățătura luterană, în parte ca o reacție, în parte ca o prelungire a celei catolice, afirmă că pâinea și vinul rămân, în întregime lor, Trupul Domnului, facându-se prezent în pâine, sub pâine,

iești. S-a suit în scaunul arhieriei când era de patruzeci de ani și a cârmuit Biserica cinci ani.

Sfântul Grigorie cuvântătorul de Dumnezeu era om de mijloc la statul trupului, cu fața palidă dar veselă, cu nasul lat, cu sprâncenele drepte, cătătura blândă și veselă; la un ochi era mai măhnit din pricina unui semn de lovitură, la pleoapa de sus; barba nu o avea prea lungă, dar era destul de deasă și tocmită, iar pe margine gălbuie. Era pleșuv și alb la păr.

Se cuvine să spunem despre dânsul că dacă ar fi trebuit să se facă vreo icoană sau vreo statuie înfrumusețată cu toate virtuțile, apoi aceasta ar fi trebuit să înfățișeze pe sfântul Grigorie, căci el întrecuse cu strălucirile viețuirii sale pe toți cei iscusiți în faptă. A ajuns la atâta înălțime de teologie, că biruia pe toți prin înțelepciunea cuvântărilor și a învățăturilor sale. Drept aceea a câștigat și numele de teologul, adică de Dumnezeu cuvântătorul. A viețuit pe pământ optzeci de ani și a păstorit Biserica din Constantinopol doisprezece ani.

Cu rugăciunile acestor trei ierarhi, Hristoase Dumnezeul nostru, și cu ale tuturor sfinților surpă și risipește ridicările eresurilor; și pe noi în unire și pașnică așezare ne păzește și ne învrednicește de împărăția Ta cea cerească, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.

Sursa: calendar-ortodox.ro

nările late, fața foarte galbenă, amestecată cu alb, locașurile ochilor adâncite, dar ochii mari, care îi făceau cătătura veselă și fața strălucită, deși din firea lui părea măhnit; fruntea mare, fără par, cu multe încrețituri, urechile mari, barba mică și rară, împodobită cu păr puțin și cărunt, fălcile trase înăuntru din pricina postului desăvârșit. Mai trebuie să spunem despre dânsul că a întrecut cu graiul pe toți filosofi elinilor, mai ales cu privire la adâncimea gândurilor și la dulceața și înflorirea graiului. A tâlcuit Sfânta Scriptură și a propovăduit Evanghelia cu folos ca nimeni altul, încât de n-ar fi fost acesta (măcar că este o cutezare să zicem așa), ar fi trebuit ca iarăși să vină Hristos pe pământ. Cât privește virtutea și fapta și privirea launtrică, i-a întrecut pe toți, făcându-se izvor de milostenie, de dragoste și de învățătură. A trăit șazeci și trei de ani și a păstorit Biserica lui Hristos șase ani.

Vasile cel Mare era înalt și drept la stat, uscățiv și slab, negru la față, cu nasul plecat, sprâncenele arcuite, cu fruntea cam posomorâtă, asemenea omului gânditor și îngrijorat, cu obrazul lunguiet și cam încrețit, cu tâmplele adâncite, cam pârșos la trup, cu barba destul de lungă, căruntă pe jumătate. Acesta a întrecut cu scrierile sale nu numai pe înțelepții din zilele lui, ci și pe cei vechi. Străbătând toată învățătura, era stăpân pe toată știința; se folosea de toată filosofia înțeleaptă în lucrările sale și sporea în cunoștința tainelor dumneze-

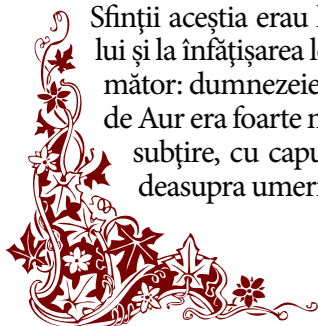

ea câte trei împreună, aievea, iar nu în vis, arhierelui care păstora atunci cetatea Evhaitenilor, și care se numea Ioan, fiind bărbat înțelept în toate, cunoscător al învățaturii elinești, cum se vede din scrierile lui și care ajunsese pe culmea virtuților.

Atunci, sfinții grăiră într-un glas către dânsul: noi, precum vezi, la Dumnezeu una suntem și nici o împotrivire sau vrajbă nu este între noi. Ci fiecare la timpul său, îndemnați fiind de Duhul Sfânt, am scris învățături pentru mântuirea oamenilor. Cum ne-a insuflat Duhul Sfânt, așa am învățat. Nu este între noi, unul întâi și altul al doilea, și de vei chema pe unul, vin și ceilalți doi. Drept aceea, scoală-te de poruncește celor ce se privesc să nu se mai certe pentru noi. Că nevoița noastră a fost aceasta, și cât am fost vii și după ce am răposat, ca să împăcăm și să aducem lumea la unire. Împreunează-ne într-o singură zi și ne prăznuiește cu bună-cuviință. Înștiințează și pe urmași, că noi una suntem la Dumnezeu și încredințează-i că și noi vom ajuta la mântuirea aceluia ce fac pomenirea; căci nouă ni se pare că avem oarecare îndrăznire la Dumnezeu. Acestea zicându-le, s-a părut că ei se suie iarăși la ceruri, îmbrăcați în lumina nespusă și chemându-se unul pe altul, pe nume.

Iar minunatul om care a fost Ioan Evhaitul, după ce se sculă, a făcut așa cum îi porunciseră sfinții, potolind mulțimea și pe cei ce se certau, căci acesta era om vestit pentru viața lui îmbunătățită. El a dat Bisericii sârbătoarea aceasta spre a fi prăznuită. Și iată gândul acestui om: cunoscând că luna aceasta ianuarie, îi are pe câte trei sfinți: la zi întâi pe Vasile cel Mare, la douăzeci și cinci pe dumnezeiescul Grigorie și la douăzeci și șapte pe dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, i-a sărbătorit la un loc în ziua a treizecea, împodobindu-le slujba cu canoane, cu tropare și cu cuvinte de laudă, așa cum se cădea. Aceasta pare că s-a făcut și cu voia sfinților, căci laudele închinatelor n-au nici o lipsă și au întrecut pe toate câte s-au făcut și câte se vor mai face.

Sfinții aceștia erau la statul trupului și la înfățișarea lor în chipul următor: dumnezeiescul Ioan Gură de Aur era foarte mărunț și foarte subțire, cu capul mare, ridicat deasupra umerilor, nasul lung,

Hristos în întregime pe Tabor de către dumnezeirea lui, așa este prefăcută în lumină pâinea întregă de către trupul lui Hristos, făcând întreg lumină de dumnezeirea lui sau de Duhul lui cel Sfânt, fără ca noi să-l vedem cu ochii de acum. Sfânta împărtășanie ne ridică fără să vedem noi acum, și fără să simțim, dar crezând în aceasta, în planul existenței induhovnicite. Trupul lui își extinde prezența lui induhovnicita în pâinea și vinul euharistic, devenite lumini prelungite ale luminii Lui, mediu în care se arată trupul său de lumină, fără ca noi să vedem aceasta acum. Aceasta este o anticipare a prezenței luminoase a Trupului lui Hristos în tot cosmosul, în viața viitoare, când nici o opacitate nu va mai acoperii prezența

Lui luminoasă, când nu va mai fi nici un întuneric, nimic din ceea ce e propriu serii.

Atunci ne vom împărtăși mai vizibil de Hristos prin toate. De aceea ne rugăm după sfânta împărtășanie: "Dă nouă să ne împărtășim mai cu adevărat (mai adevărit), în ziua cea neînserată a împărăției Tale". Dacă ne vom vedea noi înșine mai clar prezenți unul în altul, cu atât ne vom vedea prezenți toți în Hristos și pe Hristos prezent în noi, ca centru izvorâtor de lumină. Țăranul român vede în bobul de grâu, din care se face pâinea care ne hrănește, că are în sine pe Hristos. Faptul acesta își primește împlinirea deplină în Euharistie. Într-un fel, trupul e pâinea și pâinea e trup, chiar prin creație. Mai ales e

trupul Cuvântului care a creat trupul omenesc legat de pâine.

Dar nu trebuie uitat că Hristos ni se dă prin chipul pâinii și al vinului în starea lui de jertfă și de înviere, ca să ne ridice și pe noi în această stare de noblețe umană și de veșnicie luminoasă. În viața viitoare, în toată creația se va vedea Hristos în stare de jertfă dăruită Tatălui și în cea de înviere, sau toată creația se va vedea ridicată în El la această stare căci jertfa înseamnă dăruirea creației tatălui, ceea ce îi procură învierea întru lumina veșnică. Căci jertfa ca dăruire totală Tatălui este deschidere pentru viața fără sfârșit și fără lipsuri care izvoarăște din Tatăl.

Pr. Prof. Dumitru Stăniloae

Bătea la poarta cerului o rază

de Vasile Voiculescu

Batea la poarta Cerului o raza
Batea sfios si-ncet, ca o straina...
Tarziu, un inger a deschis sa vaza
Si-a stat uimit – de palida lumina.

Era o biata raza scaparata
Dintr-un adanc de minte omeneasca,
Ce strabatuse Calea-nfricosata
De la pamant la granita cereasca.

Parea atat de trista si umila
Dar totusi credincioasa si curata
Ca ingerul a tresarit de mila
Si-a prins-o bland de mana tremurata.

Apoi grabit, a luat-o-n Cer cu dansul
Si-a dus-o-n sfanta ingerilor hora:
I-a podidit pe toti, vazand-o, plansul
Si-au strans-o-n brate-ndata ca pe-o sora.

Ea le-a zambit stergandu-le sudoarea
Si s-a rugat apoi de ei, fierbinte
S-o-nfatiseze Bunului Parinte
Ca sa primeasca Binecuvantarea;

Stapane, Vesnic Datator de Viata
Din ce-ntuneric, ma-naltai la Tine!
Din ce prapastii crancene de ghiata!
Din ce vartej de patimi si ruine!

Cat am luptat cu oarba ratacire!
Cu nebunia surda si pacatul!
Dar n-am putut sa seman o sclipire,
In largul noptii stapanind de-a latul!

Ca o umila, biata, lumanare,
Am ars in van, in minte ne-ndurata!
Invinsa, goala, stinsa, spulberata.
Doar in surghiun gasesc acum scapare.

Sa pot s-ajung la Cerurile-albastre
Ca dintr-o grea catuse ce ma strange,
Am strabatut prin veacuri de dezastre
Si-abia trecui oceane-ntregi de sange!

Cum sta smerita-n fata Stralucirii,
Silita ochii serbezi sa si-i plece,
Sarmana raza – far al omenirii,
Parea o umbra lanceda si rece.

Tu vii aicea singura si-nvinsa?
Grai Cel Vrednic, Nevazutul Tata.
Tu fugi, de teama sa nu fii atinsa?
Dar cand s-a stins Lumina-adevarata?

De te-am trimis in lumile-nvrajbite,
Nu te-am chemat cu pumnii stransi si goi,
Ca pe-un manunchi de Raze impletite,
Eu te-asteptam s-aduci pe toti la Noi!

Dintr-un biet sambur-nabusit in fasa,
Din stralucirea unei minti senine,
Sa fi crescut o mare uriasa,
Sa porti pamantu-ntreg pana la Mine!

Plangand stinghera si tremuratoare,
C-ai fost infranta, vii sa-mi dai de stire?
Nu te primesc saraca si datoare!
Cui ai lasat bogata Mostenire?

Mergand spre raza, jos ingenunchiata
I-a sarutat obrazii amandoi.
Copila mea, fii binecuvantata!
I-ati deci puteri si-ntoarcete-napoi!

Si chiar de-ar fi ca sterpul bulz de tina,
Sa-l paraseasca Ostile Ceresti,
Tu sa ramai! Caci tu esti doar Lumina
Si nu traiesti, decat cand stralucesti!